

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

РЕЗОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба no. 56337/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

15 февруари 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

15/05/2007г.

Това решение става окончателно при наличие на обстоятелствата, упоменати в чл. 44 § 2 на Конвенцията. Същото може да претърпи редакционни промени.

По делото Резов срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като Камара в състав:

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН [P. LORENZEN], *председател*,
Г-жа С. БОТУШАРОВА [S. BOTOUSCHAROVA],
Г-н К. ЮНГВИРТ [K. JUNGWIERT],
Г-н В. БУТКЕВИЧ [V. BUTKEVYCH]
Г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА [M. TSATSA-NIKOLOVSKA]
Г-н Р. МАРУСТЕ [R. MARUSTE]
Г-жа М. ВИЛИДЖЪР [M. VILLIGER], *съдиш*,
и г-жа К. ВЕСТЕРДИК [C. WESTERDIEK], *секретар на*
отделението

След като обсъди въпросите в закрито заседание, проведено на 22 януари 2007 г., постановява следното решение, прието на същата дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (но. 56337/00) срещу Република България, подадена пред Съда съгласно чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-долу за краткост Конвенцията) от българския гражданин г-н Тодор Георгиев Резов, роден през 1954 г. и живущ във Враца (наричан по-долу за краткост жалбоподател) на 7 март 2000 г.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н В. Василев, адвокат, практикуващ в София.

3. Българското правителство (наричано по-долу за краткост Правителството) е представлявано от своя агент г-жа М. Караджова от Министерството на правосъдието.

4. Жалбоподателят твърди, че наказателното производство срещу него за клевета на длъжностно лице представлява намеса в правото му на свобода на изразяване, че е било прекомерно продължително и че презумпцията за невиност не е била спазена.

5. На 10 декември 2004 г. Съдът решава да съобщи жалбата на Правителството. Според разпоредбите на чл. 29 § 3 от Конвенцията, той решава да разгледа едновременно жалбата по допустимост и по същество.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО

A. Публикуването на статията

6. През обсъждания период жалбоподателят, по професия журналист, е регионален кореспондент за Враца на националните всекидневници „Труд” и „Нощен труд”.

7. В бр. 119 на „Нощен труд” от 21-22 юни 1995 г. е публикувана статия, подписана от жалбоподателя, под заглавие “Подсъдими за отвличане поискаха съд за полицаите, прибрали ги в ареста”.

Статията гласи:

“Адвокатите на петимата подсъдими по делото за отвличането на медицинската сестра г-жа Г. поискаха от Плевенската военна прокуратура да образува предварително производство срещу трима [полицаи] от РДВР – Враца. Делото [на подсъдимите] се гледа [в момента] от Врачанския районен съд.

Офицерът В. и полицаите Т. и Б. участваха в ареста на похитителите на 23 ноември [1994 г.] под прикритие като шофьори на луксозните коли на местния бизнесмен г-н П. Собственикът на верига заведения... потърси полицията, оплака се, че е бил отвлечен, и назова похитителите си.

[По-късно] през нощта хората му, [снабдени] с бронирани жилетки с полицейски отличителни знаци и носещи автоматично оръжие, са нахлули в жилището на сочените за похитители. Със съгласието на тримата полицаи хората на бизнесмена са отвели арестантите в планинските възвишения близо до Враца. [Държали са ги] два дни, като са ги били с метални прътове, след което са ги отвели в полицията. Роднините на ранените и медицинските свидетелства [на похитителите] дават доказателство за яростта на тези, които са ги били. Срещу петимата похитители бяха повдигнати обвинения, сред тях бе и г-н А. ... осъден наскоро на три години затвор по [свързано със случая дело]. Той бе обвинен в организиране на отвличането на медицинската сестра и на бизнесмена. Делото му е отделено от това на останалите [обвиняеми]. Врачанският районен съд даде на Плевенската военна прокуратура три дни да реши дали има достатъчно доказателства [обосноваващи] образуването на предварително производство срещу [тримата полицаи].”

B. Наказателното производство срещу жалбоподателя

8. На 28 юни 1995 г. полицай Б. подава жалба срещу жалбоподателя и моли Врачанската районна прокуратура да образува производство срещу него за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му.

9. Жалбоподателят е призован от Врачанската районна прокуратура на 29 юни 1995 г. и дава писмени обяснения. Той твърди, че просто е отразил искане на адвоката на подсъдимите похитители, направено по време на заседание на Врачанския районен съд, за образуване на

наказателно производство срещу полицаите. Жалбоподателят добавя също, че един от свидетелите в производството пред Врачанския районен съд е отправил подобно искане до прокуратурата.

10. Впоследствие Врачанската районна прокуратура получава препис от протокола от заседанието, според който един от свидетелите, баща на един от подсъдимите, е дал показания, уличаващи няколко полицаи в побой над сина му, но не е назвал полицаи Б. сред тях.

11. На 19 юли 1995 г. делото е изпратено в Софийската районна прокуратура.

12. Софийската районна прокуратура дава указания на полицията на 4 август 1995 г. да вземе обяснения от жалбоподателя, за да установи източника му на информация и основанието за твърдението му, че полицаи Б. е участвал в ареста на подсъдимите похитители.

13. Жалбоподателят е разпитан още веднъж на 21 август 1995 г. Той потвърждава, че статията му се основава на изявление на адвоката на подсъдимите похитители и на искане, подадено на 22 май 1995 г., от един от неговите клиенти, г-н Г., който иска срещу полицаите, участвали в ареста, да се образува предварително производство. Той твърди, че във въпросното искане, копие от което е видял, се казва, че полицаи Б. е бил един от тримата полицейски служители, които са присъствали, но не са се намесили, когато хората на местния бизнесмен са ги били.

14. Полицията изготвя доклад на 22 август 1995 г., в който описва подробно допълнителните си констатации. В него се отбелязва, че е получено копие от искането, подадено на 22 май 1995 г. от г-н Г., но в него се твърди единствено, че полицаи Б. е бил сред присъстващите полицаи, когато г-н Г. е доведен в полицейското управление за разпит, заплашил го е устно и го е накарал да подпише няколко празни протокола за разпит. Докладът твърди също, че след като полицията е запознала жалбоподателя с допълнителните си констатации, той е осъзнал грешката си и е изразил готовност да се извини на полицаи Б.

15. На 28 август 1995 г. делото е изпратено обратно на Софийска районна прокуратура.

16. На неуточнена дата през септември 1995 г. Софийската районна прокуратура отказва да образува предварително производство срещу жалбоподателя, тъй като не намира достатъчно доказателства за извършено престъпление. Полицаи Б. обжалва постановлението на 2 октомври 1995 г.

17. С постановление от 23 октомври 1995 г. Софийска градска прокуратура отменя постановлението на по-долустоящата прокуратура, констатира, че доказателствата срещу жалбоподателя са достатъчни за образуване на предварително производство и връща делото с указания за образуване.

18. На 10 ноември 1995 г. Софийска районна прокуратура образува предварително производство срещу жалбоподателя за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му, извършена чрез печатно произведение [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2 и 3 и чл. 147 (1) от Наказателния кодекс (НК)]. На жалбоподателя е наложено и ограничение да не напуска местожителството си без съгласието на Прокуратурата, което не е отменено до приключването на наказателното производство срещу него. След това делото е изпратено за по-нататъшно разследване от Първи районен следствен отдел със следното указание „Разследването следва да извърши: процесуално документиране на престъплението.”

19. На 17 септември 1996 г. полицаи Б. и негов познат са разпитани.

20. На 19 септември 1996 г. на жалбоподателя са повдигнати обвинения за клевета чрез приписване на престъпление на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му, извършено чрез печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2 и 3 и чл. 147 (1) от Наказателния кодекс (НК)]. Той е разпитан същия ден и още веднъж на 26 септември. И в двата случая той повтаря предишните си обяснения, че се е позовал на твърдения и информация, получени от трети лица, и изразява готовност да се извини на полицаи Б., ако е бил подведен.

21. Следствието е предявено на жалбоподателя и полицаи Б. на 26 септември 1996 г. После делото е изпратено в Софийска районна прокуратура.

22. На 18 октомври 1996 г. Софийска районна прокуратура връща делото на фаза разследване, тъй като открива сериозни пропуски в разследването. По-специално, няма информация за статута на полицаи Б. като длъжностно лице, както и за естеството на престъплението, за което жалбоподателят твърди, че е било извършено от полицаи.

23. По-късно, на неуточнена дата разследващите органи получават копие от трудовия договор на полицаи Б.

24. На 23 февруари 1998 г. обвиненията срещу жалбоподателя са изменени в клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му чрез разгласяване на позорни обстоятелства чрез печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4 и чл. 147 от НК]. Същия ден той е разпитан и му е предявено следствието.

25. На 3 юни 1998 г. предварителното разследване е предявено на полицаи Б. и на следващия ден, 4 юни, делото е изпратено в Софийска районна прокуратура.

26. На 7 октомври 1998 г. Софийска районна прокуратура внася обвинителен акт в Софийски районен съд срещу жалбоподателя за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му чрез разгласяване на позорни обстоятелства чрез

печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4 и чл. 147 от НК].

27. На 10 ноември 1998 г. съдията-докладчик от Софийски районен съд връща делото на Прокуратурата за поправка на сериозни процесуални пропуски, напр. да се посочи престъплението, в което се обвинява жалбоподателят, във връзка с фактите по делото и каква е формата на вина.

28. Обвинението срещу жалбоподателя е леко изменено на 16 февруари 1999 г., но остава клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му чрез разгласяване на позорни обстоятелства чрез печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4 и чл. 147 от НК]. Същия ден той е разпитан.

29. Предварителното разследване е предявено на полицаи Б. на 10 март 1999 г., а на жалбоподателя – на 15 март. Делото е изпратено в Софийска районна прокуратура на следващия ден, 16 март 1999 г.

30. На 30 март 1999 г. Софийска районна прокуратура внася нов обвинителен акт в Софийски районен съд срещу жалбоподателя за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му чрез разгласяване на позорни обстоятелства чрез печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4 и чл. 147 от НК].

31. На 26 април 1999 г. съдията-докладчик от Софийски районен съд връща делото на Прокуратурата за поправка на сериозен процесуален пропуск. По-специално, съдията констатира, че все още не е ясно в какво престъпление е обвинен жалбоподателят, тъй като обвинението срещу него от 19 септември 1996 г. за клевета чрез приписване на престъпление на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му, извършено чрез печатно произведение от друго длъжностно лице, още не е свалено.

32. На 25 май 1999 г. Софийска районна прокуратура сваля обвинението за клевета чрез приписване на престъпление на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му, извършено чрез печатно произведение от друго длъжностно лице.

33. На неуточнена дата Софийска районна прокуратура внася нов обвинителен акт в Софийски районен съд срещу жалбоподателя за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му чрез разгласяване на позорни обстоятелства чрез печатно произведение от друго длъжностно лице [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4 и чл. 147 от НК].

34. На 30 юли 1999 г. съдията-докладчик от Софийски районен съд насрочва дата за първо съдебно заседание на 1 октомври 1999 г.

35. Заседанията от 1 октомври, 5 ноември и 22 декември 1999 г. са отложени заради неявяване на различни страни. Жалбоподателят е болен в деня на първото заседание, адвокатът му не може да се яви на второто, а за третото и жалбоподателят, и полицаи Б. не могат да стигнат до София заради силен снеговалеж.

36. На заседанието на 17 февруари 2000 г. Софийска районна прокуратура иска от Софийски районен съд да върне делото за поправка на сериозен процесуален пропуск, тъй като твърди, че все още няма яснота в какво се обвинява жалбоподателят. Съдът отказва и продължава с разглеждането на делото. Той конституира също полицаи Б. като граждански ищец. Заседанието е отложено, за да могат страните да съберат и представят допълнителни документи и доказателства.

37. На 21 март 2000 г. влиза в сила изменение на НК (вж. по-долу „Относимо вътрешно право“), което намалява давността за преследване за клевета на две години.

38. На следващото заседание на 30 март 2000 г. представителят на Прокуратурата моли съда да прекрати производството заради изтичане на давността. Софийски районен съд изпълнява молбата и прекратява наказателното производство срещу жалбоподателя.

II. ОТНОСИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

A. Наказателен кодекс

39. Преди март 2000 г. чл. 148 от НК предвижда наказание до три години лишаване от свобода и обществено порицание за клевета на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му, разпространена чрез печатно произведение, от друго длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или функцията му [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4]. Давността за наказателно преследване е пет години [чл. 80 (1), т. 4], а престъплението е от общ характер (чл. 161 (1)).

40. След промените от март 2000 г. наказанието за гореописаното престъпление се променя на глоба от пет до петнадесет хиляди български лева [BGN: приблизително от 2 564 до 7 692 евро] и обществено порицание [чл. 148 (2) във връзка с (1), т. 2-4]. В резултат на това давността става двегодишна [чл. 80 (1), т. 5]. Престъплението също така става от частен характер (Чл. 161 (1)).

Б. Закон за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани

41. Относимата част на Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани от 1988 г. (ЗОДВПГ) гласи, че държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на следствието, прокуратурата и съдилищата, от незаконосъобразно обвинение в извършване на престъпление (1) ако лицето бъде оправдано или (2) ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това (3) че деянието не е извършено от лицето или (4) че извършеното деяние не е престъпление (3) или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано [чл. 2, т. 2].

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Жалбоподателят се оплаква, че наказателното производство срещу него за клевета на длъжностно лице представлява намеса в правото му на свобода на изразяване на мнения, гарантирано от чл. 10 от Конвенцията, който гласи, както следва:

“1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. Този член не забранява държавите да подлагат на разрешителен режим радиокомпаниите, телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.”

43. Правителството оспорва твърдението на жалбоподателя и претендира, че той не може да се смята за жертва на подобно нарушение, тъй като така и не е бил осъден, а наказателното производство срещу него е било прекратено веднага след промените в НК от март 2000 г.

Правителството твърди също, че ако жалбоподателят е на мнение, че е претърпял вреди от незаконосъобразното наказателно производство срещу него, то той не е успял да изчерпи наличните вътрешноправни средства за защита, тъй като е можел да предяви иск по ЗОДВПГ.

44. Жалбоподателят не е съгласен с аргументите на Правителството. По отношение на евентуалния иск за вреди по ЗОДВПГ той поддържа, че предявяването му е било невъзможно, тъй като наказателното производство срещу него е прекратено заради изтекла давност. Следователно, основанийето за прекратяването не е било незаконосъобразност и той не е имал приложимо право на обезщетение по ЗОДПВГ.

45. Съдът отбелязва от самото начало, че по делото *Kalpachka v. Bulgaria* [(dec.), no. 49163/99, 19 May 2005] е обявил за недопустимо идентично оплакване, тъй като е констатирал, че жалбоподателката вече не може да претендира за статут на жертва на намеса в правото ѝ на свобода на изразяване, след като наказателното производство срещу нея е прекратено в резултат на промените в НК от март 2000 г. Съдът не вижда никаква съществена разлика при настоящото оплакване, която да обоснове по-различно заключение.

Ето защо това оплакване е явно необосновано и следва да бъде отхвърлено по силата на чл. 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

46. Жалбоподателят се оплаква от прекомерната продължителност на наказателното производство срещу него. Той се позовава на чл. 6 от Конвенцията, чиято относима част гласи:

“Всяко лице, при решаването на... основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на... гледане на неговото дело в разумен срок от... съд...”

A. Относимият период

47. Правителството твърди, че периодът, който следва да се вземе предвид, започва на 10 ноември 1995 г. и завършва на 30 март 2000 г. Властите твърдят също, че преди 10 ноември 1995 г. жалбоподателят не е имал ясни и точни индикации за последвалото решение на компетентните органи да повдигнат наказателно преследване. Нещо повече, първоначалният му разпит е в рамките на предварителна проверка, която сама по себе си показва липса на сигурност относно това какво ще правят властите със събраните доказателства.

48. Жалбоподателят изразява несъгласие и твърди, че началната дата на относимия период е 29 юни 1995 г., когато е призован от

следовател и разпитан подробно за дейността си като журналист и за вестникарската статия.

49. Съдът подчертава, че по наказателни дела „разумният срок”, споменат в чл. 6 § 1 от Конвенцията, започва да тече веднага щом на лицето „бъдат повдигнати обвинения”; това може да се случи преди делото да се разгледа пред съд, като например на датата на ареста, в деня, когато съответното лице е официално известно, че срещу него ще се осъществи наказателно преследване, или пък в деня, когато е започнато предварително разследване. “Обвинението”, за целите на чл. 6 § 1 от Конвенцията, може да се дефинира като “официалното известие, дадено на лицето от компетентния орган, за твърдението, че то е извършило престъпление”, определение, което също така съответства на критерия дали „положението на [заподозрения] е значително засегнато” (вж. решението по делото *Eckle v. Germany*, judgment of 15 July 1982, Series A no. 51, p. 33, § 73).

50. Като прилага тези принципи към настоящото дело, Съдът констатира, че относимият период започва на 10 ноември 1995 г., когато Софийска районна прокуратура образува предварително производство срещу жалбоподателя за клевета и налага мярка, осигуряваща явяването му в съда, която значително го засяга (вж. пар. 17 по-горе). Преди тази дата властите са извършвали единствено предварителна проверка, а Софийска районна прокуратура даже първоначално е решила да не осъществява наказателно преследване спрямо жалбоподателя (вж. пар. 7-16 по-горе). Ето защо не може да се приеме, че преди датата на образуване на предварителното производство жалбоподателят може да се смята за официално уведомен за наказателното преследване срещу него.

51. По-нататък, Съдът констатира, че относимият период приключва на 30 март 2000 г., когато Софийски районен съд прекратява наказателното производство срещу жалбоподателя (вж. пар. 37 по-горе).

52. Ето защо, за целта на преценката на изискването за „разумен срок” по чл. 6 от Конвенцията наказателното производство срещу жалбоподателя е продължило от 10 ноември 1995 г. и 30 март 2000 г., период от четири години, четири месеца и двадесет дни, без да приключи нито една инстанция.

Б. Допустимост

53. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35 § 3 от Конвенцията. То не покрива и нито едно от другите основания за недопустимост. Следователно следва да бъде обявено за допустимо.

В. По същество

54. Правителството твърди, че делото е сложно, тъй като се отнася до клевета, която е спорна и трудна за доказване, и включва длъжностни лица и местни бандити.

То твърди също, че наказателното производство не е било образувано от Прокуратурата, нещо, което тя не може да направи сама, а е започнало, след като полицай Б. е подал частна тъжба срещу жалбоподателя.

Правителството отбелязва също, че ограничението, наложено на жалбоподателя, не е сериозно, тъй като той не е бил задържан.

Що се отнася до поведението на властите, Правителството заявява, че те са водили производството с необходимото старание. Доказателство за това е фактът, че делото непрекъснато се движи между различните институции с цел приключване и поправяне на различните пропуски в обвинението срещу жалбоподателя.

Правителството отбелязва, че жалбоподателят е отговорен за отлагането на две заседания на Софийски районен съд. Той не е допринесъл за бързото приключване на производството и като не е доказал истинността на твърденията, които е написал. Най-сетне, Правителството декларира, че като журналист жалбоподателят е трябвало да очаква срещу него да се водят такива производства за клевета, и прави извод, че, следователно, той следва да е готов да ги издържи.

55. Жалбоподателят изразява несъгласие с Правителството и твърди, че делото не е било сложно, тъй като се отнася само до една вестникарска статия. Той заявява също така, че като журналист не е трябвало да бъде обвинен като длъжностно лице. Във всеки случай той е на мнение, че участието на длъжностно лице не може само по себе си да направи едно дело сложно.

Отделно, жалбоподателят отбелязва, че преди промените на НК от 2000 г. клеветата на длъжностно лице от друго длъжностно лице е престъпление от общ характер. Съответно, държавата е отговорна за образуването и поддържането на обвиненията срещу него през време на производството.

Жалбоподателят не е съгласен също, че постоянното движение на делото между различните институции може да се смята за знак, че те го придвижват с нужното старание. Напротив, той смята, че основанията, на които делото няколко пъти е върнато на Прокуратурата, показват, че държавата не е могла да формулира правилно обвиненията срещу него, да приключи коректно предварителното производство и така да придвижи надлежно делото.

Най-сетне, жалбоподателят не е съгласен с аргумента на Правителството, че е трябвало активно да доказва истинността на

твърденията си в статията, и отбелязва, че тежестта на доказване в производството принадлежи на органите на прокуратурата.

56. Съдът подчертава, че разумността на продължителността на производството следва да прецени в светлината на конкретните обстоятелства по делото и с оглед на критериите, изложени в практиката му, особено сложността на делото и поведението на жалбоподателя и на съответните власти. Що се отнася до последното, следва да се вземе предвид също залогът за жалбоподателя (вж. решението по делото *Philis v. Greece (no. 2)*, judgment of 27 June 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-IV, p. 1083, § 35). Съдът подчертава, че само забавяния, които могат да се вменят във вина на властите, могат да обосноват констатация, че изискването за “разумен срок” не е спазено (вж. решението по делото *H. v. France*, judgment of 24 October 1989, Series A no. 162-A, pp. 21-22, § 55).

57. Съдът взема под внимание, че делото е било сравнително просто, тъй като не е изисквало събиране на значително количество доказателства, разпит на много свидетели или извършване на следствени процедури или експерименти.

58. Що се отнася до поведението на властите, Съдът отбелязва, че в производството има значителни периоди на бездействие или забавяне, за които Правителството не е дало адекватно обяснение. Поспециално, почти година след образуването на предварителното производство срещу жалбоподателя на 15 ноември 1995 г. не са извършвани никакви следствени действия (вж. пар. 17 и 18 по-горе). По подобен начин, почти две години след като Софийска районна прокуратура връща делото на 18 октомври 1996 г. следствени и други действия отново не са извършвани (вж. пар. 21-23 по-горе). В допълнение, делото е върнато три пъти заради сериозни процесуални пропуски при разследването, както и за правилно формулиране и поправка на обвиненията срещу жалбоподателя, което също забавя производството (вж. пар. 21, 26 и 30). В заключение, Съдът намира, че властите не са придвижили делото с необходимата своевременност и не са обяснили причините да не го направят по удовлетворителен начин.

59. Що се отнася до поведението на жалбоподателя и на другите страни в производството, Съдът отбелязва, че по тяхна вина се отлагат три съдебни заседания между 1 октомври и 22 декември 1999 г. (вж. пар. 34 по-горе). Извън това те не са допринесли за общата продължителност на производството до такава степен, че да компенсират горепосочените забавяния, които могат да се вменят във вина на властите (вж. пар. 57 по-горе).

60. Най-сетне, Съдът отбелязва, че в случая залогът за жалбоподателя е бил значителен, тъй като той е рискувал наказание от лишаване от свобода преди промените в НК от март 2000 г., а по време

на цялото производство му е било наложено ограничение да не напуска местожителството си без съгласието на Прокуратурата (вж. пар. 17 и 38 по-горе).

61. С оглед на горепосоченото Съдът намира, че по настоящото дело изискването за “разумен срок” е било нарушено, тъй като наказателното производство срещу жалбоподателя е продължило почти четири години и пет месеца, без да премине дори една инстанция.

Ето защо е налице нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6 § 2 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

62. Жалбоподателят се оплаква по чл. 6 § 2 от Конвенцията, че презумпцията за невиновност не е спазена, тъй като по време на наказателното производство властите са го третирали като виновен в извършване на престъплението и не са провели балансирано разследване. За последното е доказателство указанието на Софийска районна прокуратура от 10 ноември 1995 г. до разследващите органи (вж. пар. 17 по-горе).

Чл. 6 § 2 от Конвенцията гласи, както следва:

“Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, се смята за невинно до доказване на вината му в съответствие със закона.”

63. Съдът подчертава, че презумпцията за невиновност, уредена в чл. 6 § 2 от Конвенцията, е един от елементите на справедливия наказателен процес, гарантиран от първата алинея на тази разпоредба. Презумпцията за невиновност би била нарушена, ако твърдение на длъжностно лице относно лице, обвинено в извършване на престъпление, съдържа мнение, че лицето е виновно, преди вината му да бъде доказана в съответствие със закона. Достатъчно е, даже в отсъствието на каквато и да било официална констатация, да има някакво основание да се мисли, че длъжностното лице третира обвиняемия като виновен. Нещо повече, презумпцията за невиновност може да бъде нарушена не само от съдия или от съд, но и от други публични власти, включително прокуратурата (вж. решенията по делата *Daktaras v. Lithuania*, no. 42095/98, §§ 41-42, ECHR 2000-X и *Falkovych v. Ukraine* (dec.), no. 64200/00, 29 June 2004)

64. По настоящото дело Съдът не е убеден от аргументите на жалбоподателя и смята, че няма индикации властите да са се опирали на презумпцията, че жалбоподателят е извършил престъплението, в което е обвинен. Указанието на Софийска районна прокуратура от 10 ноември 1995 г. до разследването да “документира процесуално престъплението” не е достатъчно, тъй като то е част от предимно вътрешен по характер документ и по-скоро показва съществуването на

сериозно подозрение, че жалбоподателят е извършил престъплението, отколкото да представлява мнение, че той е виновен, преди вината му да бъде доказана в съответствие със закона.

65. Следователно, това оплакване е явно необосновано и следва да бъде отхвърлено по чл. 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

66. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

67. Жалбоподателят претендира за 30 000 евро обезщетение за неимуществени вреди, произтичащи от твърдените нарушения на правата му по Конвенцията. Той твърди, че е почувствал безсилие, страдание и отчаяние в резултат на продължителността на производството и че ограничението върху свободата му на придвижване за времето на производството е затруднило работата му като журналист, опетнило е репутацията му в общността и не му е позволило да пътува в чужбина.

68. Правителството заявява, че претенцията на жалбоподателя е необоснована, че е прекомерна и че не отговаря на размера на обезщетенията, присъждани от Съда по предишни подобни дела. Властите отбелязват, че жалбоподателят не е загубил работата си като журналист, нито е бил осъден на лишаване от свобода. Що се отнася до ограничението върху свободата му на придвижване, Правителството твърди, че това е най-лекото възможно ограничение, което може да се наложи на обвиняем, и че няма доказателства, че жалбоподателят е отправял молба да напусне страната или да пътува където и да било другаде – молба, която прокуратурата в общия случай би удовлетворила.

69. Съдът, отбелязвайки констатираното нарушение на чл. 6 от Конвенцията във връзка с прекомерната продължителност на наказателното производство (вж. пар. 60 по-горе), вземайки предвид обстоятелствата по делото и отсъждайки по справедливост, присъжда на жалбоподателя 1600 евро обезщетение за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят върху тази сума.

Б. Разходи и разноси

70. Жалбоподателят претендира за 7620 щатски долара (около 5972 евро) за 127 часа работа на своя адвокат по делото пред Съда, при часова ставка от 60 долара (около 47 евро). Той претендира и за 170 евро разходи за превод, пощенски услуги и телефон, както и за копирни услуги и канцеларски материали. Жалбоподателят представя споразумение за изплащане на адвокатски хонорар и отчет за извършената работа по време. Той представя също четири разписки за 3398.50 български лева (около 1743 евро), изплатени на адвоката му от фондация „Български адвокати за правата на човека“ за работа по няколко дела пред Съда, сред които и настоящото, плащанията за което възлизат на 1414.50 лева (около 725 евро). Той прилага и договор за преводачески услуги, разписка за 168.35 лева (около 86 евро) за плащане, извършено към преводача, и пощенска разписка за 21.70 лева (около 11 евро), всички за сметка на фондация „Български адвокати за правата на човека“.

71. Правителството оспорва отчета за извършената работа, като заявява, че отчетените в него часове работа са прекомерни, както и валидността на фактурите и другите разходооправдателни документи, представени от жалбоподателя.

72. Съдът подчертава, че според практиката му жалбоподателите имат право разходите и разноските им да бъдат възстановени само доколкото е доказано, че те са били действително направени, нужни и разумни като размер. По настоящото дело, като се има предвид, че Съдът е констатирал само нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията заради прекомерната продължителност на наказателното производство (вж. пар. 60 по-горе), той смята, че претендираните часове работа изглеждат прекомерни и в това отношение е необходимо намаляване. Ето защо, с оглед на всички относими фактори, Съдът смята за разумно да присъди сумата от 500 евро за всякакви разходи и разноси, плюс всякакви данъци, които биха могли да се начислят върху тази сума.

В. Лихва за забава

73. Съдът счита за уместно лихвата за неизпълнение да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* за допустимо оплакването относно продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя;
2. *Обявява* останалата част от жалбата за недопустима;
3. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията заради прекомерната продължителност на наказателното производство срещу жалбоподателя;
4. *Приема*,
 - (а) че държавата-ответник следва да плати на жалбоподателя, в рамките на три месеца, след като настоящото решение стане окончателно по смисъла на чл. 44 § 2 от Конвенцията, следните суми в български лева по обменния курс към деня на плащане:
 - (i) 1600 (хиляда и шестстотин) евро обезщетение за неимуществени вреди;
 - (ii) 500 (петстотин) евро за разходи и разноски;
 - (iii) всякакви данъци, които биха могли да бъдат начислени върху горните суми;
 - (б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателите за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 15 февруари 2007 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пер Лоренцен
Председател